

PERGAMON

İnsan ve Çevre

Geçmişte ve Günümüzde Doğal Çevre Değişiklikleri ve Sonuçları

Pergamon ve çevresinde bu yıl yürütölen araştırmalar, doğal çevredeki insan kaynaklı değişikliklerin oldukça farklı sonuçlar doğurduğunu gözler önüne serdi. Bergama Çayı'nın (Selinus) doğu kıyısında, nehir yatağının kısa süre önce sağlamlaştırılması sırasında gün ışığına çıkarılan antik tahkimat duvarı, Berlin Teknik Yüksek Okulu öğrencileri tarafından incelendi. Üç ana evrenin ayırt edilebildiğı bu alanda, Hellenistik Dönem'e ait poligonal örgölü basit tahkimat duvarına Roma Dönemi'nde masif bir yapı eklenmiştir. Bu yapı, olası bir yüklenme-boşaltma vincinin temeli olabilecek bir kuleyi çevrelemektedir. Roma Dönemi'ndeki bu yapı, sonraları küçük ticarethanelerin terası olarak kullanılmıştır. Kızıl Avlu'nun altındaki tüneller gibi, altyapıya ait başka mimari öğeleri de içeren bu yapılaşma, Selinus'un akışını ve dolayısıyla alüvyon taşımamasını değiştirmiştir. Bu da, daha yoğun bir sedimantasyona ve bunun sonucunda da Pergamon'un mikrobölgesinde Romalıların belirgin ölçüde ekolojik iz bıraktıklarına dair ilk gözlemlerimizle örtüşmektedir.

Bakırçay Ovası'nın kuzeydoğusunda, Yortanlı Barajı'nın 20 yıl kadar önceki inşası sırasındaki geniş kapsamlı parsel tevhide; doğal çevreyi, yöre insanının eski yol ve köprü gibi simge yapıların yerini bir daha bulamayacağı ölçüde değiştirmiştir. Bu durum, arkeolojik yüzey araştırmalarını çok zorlaştırmıştır. Buna rağmen ovada, en azından yükseltiler üzerinde korunagelmiş çok sayıda eski yerleşim yeri saptanmıştır. Dolayısıyla doğal çevrenin hızlı değişimi sadece geçmiş dönemlerin yerleşim yapısını değiştirmemekte; günümüz arkeolojik araştırmalarını da etkilemektedir. Ancak her şeyden önce, binlerce yılı aşkın bir sürede oluşan doğal çevreye, gelecekte yapılacak müdahalelerin sonuçlarının ne olacağı aşıkardır.

Felix Pirson